

SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XVIII (13)

No. (Štev.) 34

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES.
Buenos Aires, 24. 8. 1961

Priznanje slabosti

Svet je razdeljen na kontinente, ti na države. Med temi so meje, ki so naravne, sporazumne ali diktirane. Evropa je po drugi svetovni vojni dobila mnogo novih meja. Med temi je malo naravnih, še manj sporazumnih, skoro vse pa so diktirane. So odmev nenaravne zveze med drugo svetovno vojno v borbi proti nacizmu. Prej ali slej bodo te meje povzročale nove konflikte.

Ta razdelitev sveta pa kljub svoji pomembnosti stopa vedno bolj v ozadje. Vsak dan je vidnejša druga razdelitev:

Na eni strani je tisti del človeštva, ki je dolga desetletja iskal pot pravični ureditvi družbenega življenja. Oplojen z nauki krščanstva se je ta del s sodelovanjem mislecev in znanstvenikov, kulturnih ustvarjalcev in socialnih reformatorjev, državnikov in politikov vedno bolj približeval cilju. Svoboda, demokracija, spoštovanje človeškega dostojanstva, krščanske resnice in iz njih izvirajoče vrednotenje dobrin, razredno sodelovanje, pravična udeležba na duhovnih in materialnih dobrinah vseh stanov, so bili temelji tega razvoja, ki je privedel tudi do razpada imperializma in kolonialnega sistema.

Na drugi strani pa so komunistični revolucionarji, ki so pri snovanju novega družbenega reda napovedali boj vsemu, kar je krščanskega, boj stoletnim duhovnim in kulturnim pridobitvam; hočejo uničiti vse, kar je bilo, odrekajo svobodo posamezniku in narodu, človeka hočejo vrniti v dobo suženjstva; ponižali so ga na kos materije, ki ima po materialistični razvojni teoriji trenutno obliko človeka. Nasilno vladanje privilegirane manjšine nad množicami ter zopetna uvedba imperializma in novega tipa kolonializma so cilj njihovega sistema.

Slovenci smo bili z drugimi narodi Jugoslavije med prvimi v Evropi, ki smo bili postavljeni med drugo svetovno vojno pred odločitev: ali na ta ali na drugi breg. Kljub najhujšim okolnostim in za ceno silnih žrtev se je slovenski narod brez pomisleka odločil, da ostane zvest poti, po kateri je hodil, ko se je divgal, boril, zmagoval in prispel med kulturne narode v Evropi. Krščanski in svobodoljubni slovenski narod je odklonil materialistični nauk in komunistično totalitarno diktaturo.

Nihče od nas ni tedaj dvomil, da je bila odločitev pravilna. Saj smo vedeli, da pot v goli materializem, v uničenje idealov in v neomejeno izžiljanje nagonov ni in ne more biti napredek niti ne sreča slovenskemu narodu. Razvoj v domovini pa je to naše prepričanje potrdil bolj, kakor smo pričakovali. Res je, da je komunistični režim zgradil mnogo cest in postavil mnogo tovarov. Toda to je storil z milijardami dolarjev, ki mu jih je dal zapadni svet, ker sam ni bil sposoben ničesar ustvariti. Res pa je tudi, da je zamoril cvetočo rast slovenskega naroda in zavrl njegov duhovni razvoj. Ni le razočaral tistih, ki vanj niso verovali. Komunizem je prav posebno razočaral tisti del mladine, ki je vanj verovala. Vzel ji je vse, dal pa nič.

To so misli, ki so nas navdajale, ko smo brali izjave ministra Rankovića in smo jih objavili v zadnji številki našega lista. Te Rankovićeve izjave so bile glas človeka, ki je razočaran nad lastno ideologijo. Glas človeka, ki bi rad zbrisal sramotno preteklost. Zbrisal, da je njegov režim prišel na oblast preko tisočev in tisočev grobov in množičnih pokoljev. Glas človeka, ki bi hotel, da bi mi izseljenci priznali, da smo v svetu zaradi „lažne sovražne propagande“, ne pa zato, ker smo odklonili komunizem. Rankovićeve izjave pa tudi dokazuje, da živa in cvetoča rast izseljenskega življenja v svobodnem svetu komunistične veljake tako moti, da pripisujejo uspehom komunističnega režima že samo dejstvo, če kak izseljenec vzame na njihovem konzulatu potni list. To označuje Ranković kot posledico „ugleda“, ki si ga je pridobila Jugoslavija“. Če pa izseljenec-upokojenec gre n. pr. na jugoslovanski konzulat in prosi za rojstni list, da more dobivati pokojnino, se je po Rankovičevem mnenju ta izseljenec „začel otrsati zablod o svoji domovini in postopoma obračati hrbet peščici vojnih zločincev in sovražnikom Jugoslavije“.

Berlin: ZDA prehajajo v ofenzivo

Pobegi iz vzhodnega v zahodni Berlin so se kljub sovjetski zaporji meje nadaljevali. Begunci so izkoristili vse mogoče prilike in okoliščine, da so si priborili svobodo. Eni so zdrveli skozi žično pregrado s tovarnjaki, ne meneč se za sovjetske krogle, ki so letele za njimi v svobodo, drugi so preplavali obmejne prekope. Na še odprtih prehodnih točkah so komunisti poleg podvojenih straž postavili brizgalne avtomobile, s katerimi so škropili z zahodne strani izživajoče Berlinčane. Ker bega ljudi kljub vsem ukrepom niso mogli ustaviti, so se končno komunisti odločili zgraditi vzdolž svoje meje poldrug meter visok cementni zid, ki ga je na stotine zidarjev s predelanimi bloki postavilo v enem dopoldnevu. Tako so železno zaveso komunisti še zacementirali. Kljub temu se je še zgodilo celo to, da so čez zid in žične ovire poskakali tudi nekateri njihovi miličniki in si izbrali svobodo na Zahodu, v vsej bojni opremi.

Prvi so poslali po navodilih svojih vlad ostre protestne note sovjetskemu poveljniku vzhodnega Berlina poveljniku vseh treh zahodnih sektorjev mesta. V notah poudarjajo, da so sovjeti „težko prekršili“ dosedanje pogodbo med ZSSR in zavezniški glede uprave Berlina in zvrščajo krivdo za posledice za zaporo meje na sovjete.

Medtem so opazili v vzhodni Nemčiji velike premike sovjetske vojske in tankov, zlasti v okolici Potsdama ter na cesti, ki vodi iz Berlina proti Hamburgu. Sovjetske čete v vzhodni Nemčiji so dobile ukaz za prepravljenost ter so „obljubile“, kakor poročajo iz Moskve, da „bodo na silo odgovorile s silo in na en udarec s tremi udarci“.

Hruščev je zaenkrat prenehal s politično ofenzivo za Berlin in se je sprl na pridobivanje tkzv. nevtralecev za svoje stališče do Berlina in vzhodne Nemčije. Poslal je dolgo pismo indijskemu predsedniku Nehruju, egipčanskemu predsedniku Nasserju in predsednikom drugih nevezanih držav, da bi si pridobil njihove simpatije v bodočih bitkah za Berlin. Hruščev ima pred očmi namreč konferenco tkzv. nevezanih držav, ki je napovedana za 1. september v Beogradu in pa letošnje jesensko zasedanje Glavne skupščine OZN, ki se bo začelo sredi septembra. Na beograjski konferenci nameravajo nevezane države namreč posvetiti posebno pozornost berlinskemu vprašanju.

Svobodni svet je medtem čakal na odločno reakcijo zahodnjakov na sovjetska izžiljanja. Zahodnonemško, francosko, angleško in ameriško časopisje se je spraševalo, kaj čakajo njihove vlade. Zahodnonemška vlada je postajala iz dneva v dan bolj zaskrbljena, da se ne bi njeni zavezniški znova stisnili v kot in zopet dejansko prosili sovjetov, naj ublažijo svoj pritisk. Prebivalstva na vseh področjih človeškega udejstvovanja.

Deklaracija iz Punta del Este

Na medameriški gospodarsko-socialni konferenci v Punta del Este v Urugvayu so po mnogih spremembah in dopolnilih pretekli prejšnji teden v torek vse latinskoameriške države, razen komunistične Kube, podpisale skupen gospodarsko-socialni program za naslednjih deset let, za dobo, v kateri bodo ZDA razdelile mednje vsoto 20 milijard dolarjev, s katero naj bi v teh

Jugoslovanski komunistični režim je sprožil novo ofenzivo proti izseljencem po vseh kontinentih. Rankovićeve izjave so del te ofenzive. Vnaprej povemo: Tudi ta ofenziva bo brezuspešna. Brez uspešna zato, ker je komunistični režim v Jugoslaviji kljub vsej oblasti, ki jo ima, tako slaboten, da rojaki tam ne smejo poznati resnice in da je svoboden izseljenski tisk tako nevaren komunističnim oblastnikom, da ga v domovini ne smejo brati, da so stiki z nami izseljenci še vedno povod sumničen in zasliševanj. Brez uspešna bo pa ta ofenziva tudi zato, ker komunistični vodniki ne morejo uvideti, da je svet v osnovi razdeljen v dve: Ali krščanstvo, ali materializem. Ali priznanje človeškega dostojanstva ali moderno suženjstvo. Ali svoboda, ali tiranija. V teh in takih osnovah ne poznamo ne nevtralnosti, ne kompromisov!

M. S.

valstvo zahodnega Berlina je postajalo razočarano, da z Zahoda ni odločnega nastopa proti sovjetom. Kriza med zahodnjaki in zahodnonemško vlado je prišla tako daleč, da sta Adenauer in zahodnoberlinski župan Brandt brez posvetovanja z zavezniški izjavila, da bo Zahodna Nemčija sama storila potrebne korake proti vzhodni Nemčiji in sovjetom. Govorili so, da bodo uklenili ves trgovinski promet s komunisti. Na to grožnjo je pankovska vlada zagrozila, da bo s pomočjo sovjetov znova blokirala Berlin, kakor se je to zgodilo v letih 1948-49. Vzhodna Nemčija je trgovsko skoro v celoti navezana na gospodarstvo Zahodne Nemčije. Od sovjetov vzhodnonemški komunisti dobivajo samo orožje.

Prvi diplomatski naskok je prišel z Zahoda, ko je Kennedy objavil, da pošlje svojega podpredsednika Johnsona na obisk v Bonn in v zahodni Berlin. Istočasno je tudi objavil, da je odpisal nov oddelek ameriške vojske v zahodni Berlin za vsaj simbolično okrepitev tamkajšnjih zavezniških posadk.

Johnson je odletel v Bonn, kjer je izročil Adenauerju osebno Kennedyjevo pismo, v katerem mu Kennedy zagotavlja, da ZDA ne bodo zapustile Zahodne Nemčije in ne Berlina. Podobno pismo je Johnson izročil tudi zahodnoberlinskemu županu Brandtu. Tako v Bonnu kakor v zahodnem Berlinu je Johnson doživel velikanske sprejeme in navdušenje. Johnson je v Berlinu poudaril, da v imenu Kennedyja izjavlja, da ZDA ne bodo nikdar prepustile svobode zahodnih Berlinčanov sovjetom. Svobodni svet se bo boril za svobodo Berlina. Sovjetom se ne bo posrečilo obdržati Nemčije razdeljene.

Istočasno z Johnsonom je prišel v zahodni Berlin tudi oddelek novih ameriških čet, ki je doživel viharno odobravanje prebivalstva. Oddelek so pričakali na posebni tribuni ameriški podpredsednik Johnson, zahodnoberlinski župan Brandt, ameriški poveljnik Berlina gral. Watson in bivši ameriški poveljnik Zahodne Nemčije gral. Lucius Clay, ki je ob takratnem odhodu iz Zahodne Nemčije v ZDA izjavil: „Kadar boste zopet v nevarnosti, se bom vrnil.“ To je sedaj storil.

V sovjetskem in satelitskem časopisju so komunisti sprožili povodenj protestov in laži proti Zahodni Nemčiji, ZDA in zaveznikom. Poudarjajo, da prihod novih ameriških vojakov v Berlin in Johnsonov obisk v Bonnu in Berlinu pomenijo izzivanje in vojaške priprave za napad na ZSSR. Z Moskvo je v zvezi s tem zatrobil v isti rog tudi Peking, za njim pa še Beograd.

Zahodnjaki in z njimi ves ostali svobodni svet pa so mnenja, da polagoma ZDA prehajajo iz obrambe v ofenzivo.

Gvajana -- nov sovjetski satelit

V angleški koloniji Gvajani na severni obali Južne Amerike so bile v ponedeljek volitve nove vlade, na katerih je zmagala Ljudska napredna stranka, ki jo vodi znani komunistično usmerjeni 43 letni Cheddi Jagan.

Zaradi zmage te stranke se je pojavil za ZDA in za vse latinskoameriške države nov problem. Obstaja namreč možnost, da bo Gvajana, ki bo kmalu postala popolnoma neodvisna od Anglije, postala nova Kuba in se vrgla v naročje sovjetskemu bloku.

Kot praktična odskočna deska za dejanski vdor komunizma v sosednje dežele Gvajana ni prikladna zaradi neprehodnih predelov, s katerimi je obkrožena, imela pa bi nova postojanka komunizma na latinsko-ameriški celine nov močan psihološki učinek na vso zahodno poloblo.

Ta britanska kolonija šteje 560.000 prebivalcev. Njen novi predsednik je po poklicu dentist ter je bil doslej minister za industrijo. Njegova žena 40 letna Janet Rosenberg je bila minister za delo, zdravstvo in gradnjo. Jagan se doslej še ni nikdar označil za komunist, pač pa vedno za socialist in trdi, da hoče biti nevtralen, podobno kakor komunistično nastrojeni predsednik afriške Gane Nkrumah. Navdušuje se za

I Z T E D N A V T E D E N

V Čilu stavkovno gibanje delavstva v industriji bakra in prometu še naprej hromi narodno gospodarstvo.

Brazilski predsednik dr. Quadros je sprejel kubanskega ministra za industrijo dr. Ernesta Guevara ter ga odlikoval z najvišjim brazilskim odlikovanjem z Velikim križem Reda Cruzeiro do Sul za njegove „napore za utrditev gospodarskih in kulturnih stikov med Kubo in Brazilom“. Podelitev odlikovanja kubanskemu kom. gospodarskemu diktatorju je v brazilskih parlamentarnih in političnih krogih povzročila nezadovoljstvo.

Odlikovanje kubanskega kom. prvaka dr. Guevara je sprožilo ostre proteste tudi v brazilskem tisku. Znova je nastopil tudi guverner države Guanabara Carlos Lacerda, ki je bil Quadrosova desna roka med njegovo volilno kampanjo. Istega dne, ko je Quadros podeljeval najvišje brazilsko odlikovanje komunističnemu propagandistu iz Havane, je Lacerda omentivno izročil ključke mesta Rio de Janeiro Manuelu Antoniju de Varona, predstavniku kubanskega protikastrovskega demokratskega gibanja. Nekateri sodijo, da bo Lacerda začel javno nastopati proti Quadrosu in napadati njegovo zunanjo politiko.

Quadrosovo zadržanje proti Kubanem je neugodno odjeknilo tudi v Severni Ameriki. Dvoločno politiko brazilske vlade je javno napadel republikanski zastopnik Johnson.

Demokratska kubanska fronta je objavila poziv svobodnemu svetu, v katerem ga opozarja, da sedanji Castrov komunistični režim na Kubi še naprej pobija svoje politične nasprotnike, toda ne javno, ampak tajno, ter hoče z njimi ustrahovati ljudstvo. Prav tako so množične aretacije političnih nasprotnikov in mučenje pripornikov po zaporih še vedno na dnevnem redu.

Zadnje dni je pa kubanski komunistični diktator uprizoril množični proces proti skupini dijakov. Državni tožilec jih obtožuje protirevoluc. delovanja.

Predsednik ZDA Kennedy je podpisal zakon, ki določa, da bodo ameriške oborožene sile imele za novo proračunsko leto na razpolago 46.662.556.000 dolarjev. To je doslej najvišji ameriški proračun za oborožene sile v mirnem času.

Združene države Amerike bodo letos obiskali predsedniki naslednjih

deklaracije, države podpisnice izjavljajo, da medameriški sistem stopa v novo razdobje, v katerem se bodo njegovim pravnim, ustavnim, kulturnim in socialnim pridobitvam dodale nove pridobitve na vseh področjih človeškega udejstvovanja, v svobodi in demokraciji, za zagotovitev boljšega življenja sedanjim in bodočim generacijam.

Castra in za indijskega Nehruja in izpoveduje svojo vrsto marksizma.

Za predsedniško mesto so se borile tri stranke. Pravico glasovanja je imelo 240.000 ljudi. Druga, tudi komunistično usmerjena stranka je bila tkzv. Ljudski narodni kongres, ki jo vodi Afrikanec Forbes Burnham, ki se strinja z Jaganom glede takojšnje neodvisnosti države od Anglije, sicer pa vztrajno nastopa proti njemu. Tretja stranka je stranka Združenih sil pod vodstvom portugalskega trgovca Petra Daguiarja, ki je v svojih ciljih konservativnejša od ameriških republikancev. Zavzema se za priključitev Gvajane k Zahodnoindijski federaciji v Karibskem morju. Za to stranko je glasoval zgornji srednji sloj prebivalstva.

Jagan namerava parlamentu predložiti resolucijo za takojšnjo neodvisnost od Anglije. Anglija se je že obvezala podeliti popolno neodvisnost Gvajani v manj kot dveh letih. Belci v Gvajani so se zadržali v volilni borbi kot opazovalci. Volilna borba se je vodila med potomci in naseljenci iz Indije ter potomci Afrikancev. Indijskega prebivalstva je polovica vsega prebivalstva Gvajane, Afrikancev pa 38 odstotkov. Ostalih 12 odstotkov predstavljajo Angleži, Portugalci, Kitajci in ameriški Indijanci.

I Z T E D N A V T E D E N

držav: Manuel Prado iz Peruja prihodnji mesec, za njim Velasco Ibarra iz Ekvadorske republike, 3. decembra dr. Janio Quadros iz Brazila, nato dr. Frondiz iz Argentine. Za te je obisk še določen, povabilo bodo pa še prejeli: dr. Romulo Betancourt iz Venezuele, Eduardo Victor Haedo iz Urugvaya, Alberto Lleras Camargo iz Kolumbije, Jorge Alessandri iz Čila in Adolfo López Mateos iz Mehike.

Papež Janez XXIII. je imenoval msgr. Alfreda Begaša za novega berlinskega škofa. Dosed. berlinski škof kardinal Doepfner je imenovan za münchenskega nadškofa. Novoimenovani berlinski škof msgr. Alfred Begaš živi na področju Vzhodnega Berlina ter mu komunistične oblasti še niso dale dovoljenja, da bi mogel priti na področje Zahodnega Berlina.

Češka komunistična lista „Prace“, glasilo čeških komunističnih sindikatov, in „Rude Pravo“, glasilo češke kom. stranke, javno priznavata, da je češko poljedelstvo pred katastrofo. Oba lista ne izključujeta možnosti, da bo zaradi tega lahko prišlo do pomanjkanja živil. Tako se sedaj pod komunisti tudi na Češkem dogaja isto, kar se je zgodilo že prej na Madžarskem, pod Titom v Jugoslaviji, v Rumuniji in na Bolgarskem, t. j. v državah, ki so pred komunisti imele zadosti živeža za prehrano prebivalstva, komunisti so pa poljedelstvo tako zanemarili, da v deželah niso pridelali zadosti hrane niti za prehrano prebivalstva samega, kaj šele za izvoz v druge nepoljedelske države, kakor se je redno dogajalo pred komunisti.

V Beogradu so objavili, da se je za sestanek takozvanih „nevtralecev“ doslej priglasilo 19 držav. Sodelovanje so obljubile Burma, Ceylon, Ghana, Gvineja, Etiopija, Sudan, Indija, Indonezija, Jemen, Kambodža, Mali, Maroko, Nepal, Saudijeva Arabija, Libanon, Somalija, alžirska emigrantska vlada in Združena arabska republika. Ostale države bodo poslale samo opazovalce. Med temi sta Brazilija in Bolivija.

V Izraelu je pri volitvah prejšnji teden zmagala vladna socialistična stranka Mapai, ki ji pripada predsednik vlade Ben Gurion. Ta bo sestavil tudi bodočo koncentracijsko vlado.

Kuvait, najmanjša, toda zaradi številnih petrolejskih vrelcev najbogatejša arabska država, je v nedavnem sporu z Irakom naprosil angleško vlado, naj bi jo s svojo vojsko zavarovala pred Irakom, ki se je hoče polastiti. Angleži so tej prošnji ustregli in poslali v Kuvait močne oddelke svoje vojske. Sedaj pa je bil na obisku pri vladarju Kuwaita glavni tajnik Vsearabske lige. Po njunem razgovoru je vlada Kuwaita objavila, da želi, naj angleška vojska zapusti deželo, namesto nje pa naj pride vanjo varnostna sila Vsearabske lige.

Kako Italijani slikajo zgodovino Trsta

Pred nekaj dnevi mi je padla pod roke mladinska enciklopedija „Vita meravigliosa“, ki je v kasteljanski izšla pri „Editorial Larousse“ v Buenos Airesu, lansko leto (1960) z naslovom „Tudo lo sé“. Na strani 696 sem našel sledeči naslov: „Trieste, ciudad disputada“. Je to zanimiv zgodovinski prerez mesta, ki na več krajih omenja Slovence, seveda pod imenom „eslavos“.

Spis pričanja s kratkim zemljepisnim ozadjem, ki ga zaključijo s sledečimi značilnimi stavki: „Takšen zemljepisni položaj nam razloži vso zgodovino Trsta. Gre tu za zgodovino, ki nima slavnih mož in velikih činov, ki ne slovi po zmagovitih pohodih, niti po umetnosti; zgodovina, ki bi se enostavno mogla označiti kot zgodovina naporov, ki jih je nemirno mesto moralo doprinesiti skozi stoletja, da je moglo obstati in se braniti.“

Nato pisatelj govori o nastanku Trsta in navaja več domnev, a končno pribeje, da imamo prve novice o tem mestu šele v drugem stoletju pred Kristusom, ko so se rimske legije borile v Istri in tedaj ustanovile v tržaškem zalivu svojo kolonijo (179 pr. K.). Od tlej je bajte Trst hitro napredoval v eno najvažnejših mest severne Italije.

Leta 568 so baje Langobardi mesto porušili, za njimi pa so prišli Slovani, ki so zasedli vso tržaško okolico ter Istro. V tem času so Trst zasedli Bizantinci, a po novih invazijah je padel v roke Karlu Velikemu. Pri tem so se Tržičani pritožili, češ da jih Slovani zelo nadlegujejo, in dosegli leta 804, da so se morali Slovani umakniti. (Med tekstom je celo lepa ilustracija o tem umiku.)

V nadaljnjem izvajanju pravi pisec, da od tlej pa vse do leta 1880 Trst pravzaprav nikomur ne pripada, ker se z nikomur ne veže; pod vsimi nadvladami ohranja vedno široko avtonomijo. Na znotraj se vladajo Tržičani kot stara rimska komuna, na zunaj pa se bori proti Saracenu in Slovanom. Mesto je bilo zaščiten po trdnem zaledju in je imelo tedaj kak tisoč prebivalcev.

Leta 1382 je Trst nenadoma padel v roke Avstriji, ki mu je pa dala tako široko avtonomijo, da je mesto celo vojno napovedalo Benetkam, toda leta 1467 je moralo položiti orožje. Le nekaj Tržičanov, ki so hoteli nadaljevati z vojno, je bilo izgnanih. Ti so se zatekli k Frideriku III. in dosegli, da je v Trst poslal svojega opolnomočenca, Nikolaja Luogarja graščaka iz Vipocca. Temu se je pa Trst odločno uprl, tako da je Avstrija mesto skoraj porušila (1460). S tem se pričnajo za Trst tri dolga stoletja zatiranja in bede (?), tako da je baje koncem osemnajstega stoletja imel samo 3.000 duš. Šele leta 1719 se je mesto ponovno oddahnilo, ker ga je Avstrija proglasila za svobodno luko; že leta 1790 je šlo 30.000 prebivalcev. Pisatelj hitro pristavi, da se ta prirastek razume zaradi stalnega priseljevanja raznih narodnosti in žudežnega dejstva, da so se vse te narodnosti poitalijančile in ne narobe! Govorica teh ljudi naj bi bila nek beneški dialekt. Pisatelj razlaga ta „žudež“ kar mimogrede z dejstvom, da je prihajalo v Trst tudi veliko laških priseljencev.

Po kratkem Napoleonovem vladanju je Avstrija zopet zasedla Trst, toda našla ga je popolnoma prožetega italijanskega iredentističnega duha. Zato ji je postalo dobrodošlo vsako sredstvo, da zabriše italijanski obraz mesta: najprej ga je hotela germanizirati, pozneje pa je vedno bolj pospeševala pritok Slovanov, bolj zvestih cesarju. Toda vse zamanj... Od leta 1880 dalje je bil Trst pravi vulkan laškega patriotizma in to kljub strogim policijskim postopkom.

Leta 1897 je avstrijska vlada popustila nekoliko v svoji policijski strogosti proti italijanskim iredentističnim gibanjem, toda istočasno je ponovno pospešila slovensko prodiranje v Trst, z namenom, da bi v glavnih pristaniščih zavladali tuji.

Toda Tržičani so trmasto (nekdo je dejal, da so Tržičani najbolj trmasti ljudje na svetu) nadaljevali svojo borbo, dokler jim prva svetovna vojna ni prinesla zedinjenja z Italijo. To je prineslo mestu velik napredek in porast.

Toda to mirno življenje Trsta je kmalu uničila druga svetovna vojna, ki je za celih enajst let prinesla mestu tujo vojaško okupacijo.

„Vendar — zaključuje pisatelj — danes spet vihra italijanska trobojnica na griču svetega Justa.“

Kot vidimo, zares „zanimiva“ razprava, ki bi brez šovinističnega namena sploh ne mogla najti prostora v mladinski enciklopediji.

Vsakemu zavednemu Slovincu se pri branju te propagande dvignejo razni

dvomi, ugovori in komentarji. Meni so se vzbudili naslednji:

1. Je zgodovinska resnica, da so Slovenci leta 804 morali zapustiti Trst? Zelo bi bil hvaležen kakšnemu izvedencu iz Srednjega veka, če bi mi odgovoril po „Svob. Sloveniji“ nekaj vrstic o stvari.

2. Nikolaj Luogar ne bo morda Slovencev? In Vipocca, Vipava? Če je temu res tako, bi morali Italijani priznati več pravice Slovincem v Trstu.

3. Ne verjamem, da bi se res vsi tuji tako hitro poitalijančili, kot to pisatelj omenja o koncu 18. stoletja.

4. Pisatelj je zelo neljubo, da je Avstrija pospeševala naseljevanje Slovencev v Trstu. Toda, če malo pomisli, je bilo to povsem naravno, saj vedno zaledja dajejo kri mestom. Bolj čudno je pa to, da so se vseljevali Italijani v tem mestu; to pač ni nič naravnega, ampak samo šovinistično maslo.

5. Ko je govora o „tujcih v vseh najvažnejših pristaniščih“, nehoti priznavajo, da smo Slovenci tudi nekaj pomenili v Trstu.

6. Če bi hoteli pobrskati malo po zgodovinskih ozadjih „zedinjenja Trsta z Italijo“, bi lahko s prstom pokazali, da to zedinjenje ni bilo toliko sad nujnosti in pravice, kot plačilo za izdajo, ki so jo storili Italijani v prid Anagležem. J. Z. K. B.

Prijatelju Svob. Slovenije J. Z. K. B., ki nam je poslal v objavo gornje poročilo o tem, kako Italijani prikazujejo zgodovino Trsta, prav radi sporočimo nekatera pojasnila na vprašanja, ki so se mu porajala ob branju mladinske enciklopedije „Vita meravigliosa“. Dobro bi pa bilo, če bi se o tej stvari oglašil še kak polklicen zgodovinar in bi tudi on preko Svob. Slovenije odgovoril J. Z. K. B. na njegova vprašanja.

Vsa srednjeveška zgodovina mesta Trsta je bila en sam obupen boj proti mogočnim Benetkam, ki so ga trdovratno skušale podvreči svoji oblasti, kakor so se polastile vseh važnejših mest v Istri in Dalmaciji (razen Dubrovnika). Trst so štirikrat zasedle, vendar ga nikdar niso mogle trdno in trajno obdržati. Pavlovčičev Zgodovinski atlas Slovenije nam kaže, da Trst in Slovensko Primorje proti severu do Timava in Štivanja nikdar v zgodovini ni bilo pod beneško oblastjo.

„Nikolaj Luogar, graščak iz Vipave“ se gotovo nanaša na srednjeveškega viteza, ki je imel svoj grad v kraški votlini ob vnožu Nanosa med Razdrtim in Pestojno, ne pa v Vipavi. Pripoveduje pa se, da je v svoje votline imel podzemeljski prehod v Vipavsko dolino. Grad so imenovali Jama (tako tudi Pavlovčičev Atlas), Predjama in Luknja. Luknjo so Nemci spali v Luegg in so gospodarja imenovali Lueggerja. Na Krasu je znana ljudska pripovedka o Erazmu Predjamskem, kako se je

G O R I Š K A . I N . P R I M O R S K A

Zakon o slovenskih šolah v Italiji

Po številnih razpravah je prosvetna komisija italijanske poslanske zbornice sprejela dokončno besedilo zakona o slovenskih šolah na Tržaškem in Goriškem. Zakon pa še nima pravne moči, ker mora še v senatno komisijo. Šele po odobritvi v senatu, pride v podpis drž. poglavarju in v objavo v Uradnem listu dobi pravno moč. Vendar izgleda, da ni več nobene ovire, kajti parlamentarna komisija je sprejela vladni predlog z nekaterimi spremembami soglasno, seveda z izjemo novofašističnega poslanca.

Takoj po zaključku dela te komisije, so si začele vse stranke pripisovati vse zasluge za ta zakon. Tako so demokrati trdili, da zakon kaže na konstruktivno in demokratično smer parlamentarne večine; komunistični poslanec Roffi pa je izjavil, da novi zakon predstavlja zmago „demokratičnih naprednih sil“ in predvsem komunistične stranke, ki je „že več let zahtevala takšno rešitev, ki bi zadovoljila slovensko etnično skupnost“.

Besedilo zakona o slovenskih šolah povsem ne zadovoljuje Slovencev. Treba bo še borbe za polno dosego slovenskih zahtev. Tako je v členu 1. govora, da se slovenske šole lahko ustanove, ustanovitev šol pa se odreja s predsednikovim dekretom na predlog prosvetnega ministra. Zakon ne more zadovoljiti Slovencev, ker velja samo za Goriško in Tržaško, ne pa za Beneško Slovenijo in ono iz Kanalske doline. Prav tako ne more zadovoljiti Slovencev določilo, ki pravi, da se „poučevanje

norčeval iz oblegovalcev, ki so ga mislili izstradati, ker nedostopnega gradu niso mogli zavzeti, pa jim je za Veliko noč vrgel iz gradu košaro zgodnjih vi-pavskih črešenj.

Ni res, da bi bil Trst leta 1382 „nenadoma padel v roke Avstriji“. Ko je v tem času avstrijska habsburška hiša razširila svojo oblast čez Kranjsko, se ji je Trst sam prostovoljno podvrgel, da bi se s tem za vedno ubranil svojega dednega sovražnika, italijanskih Benetk. Habsburžani so Trstu pustili popolno avtonomijo in se je sam še nadalje vojskoval z Benetkami. Za Trst je začel bolj skrbeti Karl VI., oče cesarice Marije Terezije.

Dal je zgraditi za tiste čase zelo dobro cesto do Trsta. Marija Terezija je izpremenila mesto Trst v prsto luko. V prvi polovici prejšnjega stoletja je bila z dejansko podporo avstrijske vlade ustanovljena velika trgovska in pomorska družba Avstrijski Lloyd. Ena prvih železnic v Avstriji je bila Južna železnica, ki je vezala Trst z Dunajem. Vse to je pripomoglo, da se je Trst razvil v eno izmed največjih trgovskih in pomorskih mest ob Sredozemskem morju in da je daleč prekosil svojega dednega sovražnika Benetke. Tržičani so se tega vedno dobro zavedali. Med Napoleonovo okupacijo so ostali zvesti Avstriji. Tudi leta 1848 se niso udeležali revolucije. Zato je avstrijski cesar počastil Trst z naslovom „città fedelissima“.

Neresnica je, da je Avstrija po Napoleonovem padcu našla Trst „popolnoma prežetega italijanskega iredentističnega duha“. O iredenti za Trst in Istro takrat še ni bilo ne duha ne sluha. Prvi pojavi iredente, to je za priključitev Trsta Italiji, so se začeli kazati v Italiji — ne pa v Trstu — šele tja proti letu 1866. Do takrat tudi ni bilo nobenega narodnega sovraštva med pretežno italijanskim mestom, slovenskimi predmestji in čisto slovensko okolico.

Eden največjih italijanskih narodnjakov in poleg Cavourja in Garibaldija najzaslužnejši mož za zedinjenje Italije Giuseppe Mazzini, ki so mu tudi v Buenos Airesu na sedanji Plaza Roma italijanski naseljenci postavili lep spomenik, je v knjigi „I Doveri dell' Uomo“, ki jo je spisal leta 1860, v poglavju o Dolžnostih do domovine opozarjal Italijane, da ima Italija izmed vseh evropskih dežel najlepše naravne meje, ki ji jih je Bog sam določil. Pisal je:

„Odprite šestilo, zapičite eno konico na mesto Parma v Severni Italiji, postavite drugo konico na ustje reke Varo (pri Nizzu) in potegnite z njo v smeri proti Alpam do morja pri izlivu Soče polkrog, ki vam kaže mejo, ki vam jo je Bog dal. Do te meje se govori in razume vaš jezik. Preko te meje nimate pravice!“

Kdor ponovi na zemljevidu Italije ta poskus, bo videl, da spada v ta polkrog Nizza, švicarski kanton Ticino, južnotirolski Trentino, da pa stoji izven te meje Trst in tudi Beneška Slovenija.

italijanščine lahko podeli stalnim ali poverjenim profesorjem italijanskih šol, ki popolnoma obvladajo slovenščino, kar se ugotovi s posebnim izpitom.

Upravne volitve na Goriškem

Junija meseca so bile na Goriškem volitve za obnovo goriškega pokrajinskega sveta in občinske volitve. Povprečna udeležba volilcev je bila zelo visoka, 92,03%. V pokrajinski svet je bil izvoljen na Slovenski listi dr. Andrej Makuc, ki je dobil 2.957 glasov. Titovci so svojo narodno zavednost pokazali s tem, da so se udeležili Italijanski socialistični stranki in so dobili v pokrajinski svet Iva Mariniča. Volitve v pokrajinski svet so pokazale porast glasov skrajni levici. Italijanska demokratska stranka je izgubila 4 sedeže, pridobili pa so komunisti 3, obe socialistični stranki (nenijeveci in saragostinci) pa po enega; niti republikanec niti monarhist ni uspelo dobiti potrebnih glasov za izvolitev vsaj enega svetovalca.

Lep uspeh je dosegla Slovenska lista pri volitvah za občinski svet roriške občine: Prejela je 1851 glasov in 3 svetovalce: dr. Anton Kacin, dr. Avgust Sfiligoj in dr. Stanislav Bratina. Titovci, ki so na prejšnjih volitvah v Gorici prejeli 989 glasov, so se zvesti svojim „načelom“, priključili nenijevecem, ki so jim dovolili 2 odbornika in italijanskim komunistom, ki so pomagali zvoliti enega titovskega odbornika.

Slovenska lista je ohranila v svojih rokah upravo občine števerjan, kljub napadom titovcev in še tretje liste, ki jo je postavil italijanski grof Formentini. Nekoliko slabše, čeprav je ohranila

ARGENTINA ZA SVOBODO, DEMOKRACIJO IN KRŠČ. TRADICIJE

Kubanski minister za industrijo dr. Ernest Guevara, Argentinec po rodu, je prejšnji petek dne 18. t. m. dopoldne po končani gospodarski konferenci ameriških držav v mestu Punta del Este v Urugvayu prišel v Buenos Aires ter imel nad enourni razgovor s predsednikom dr. Frondizijem v predsedniški rezidenci v Olivosu. O prihodu dr. Guevare tisk in javnost nista bila obveščena. Tudi letalo, s katerim je prispel, ni pristalo na nobenem takem letališču, na katerem navadno pristajajo potniška letala, ampak na letališču v kraju Don Torcuato, kjer so ga pričakovali varnostni organi iz predsedniške rezidence, ki so ga takoj odpeljali tja na razgovor s predsednikom.

Način prihoda dr. Guevare v Buenos Aires je povzročil, da so se takoj nato, kakor hitro je bilo ugotovljeno, da je dr. Guevara v resnici bil v Olivosu in da je imel s predsednikom razgovor, sestali na daljše posvete tajniki državnih tajništva za vojsko gen. Fraga, za mornarico kontraadmiral Clemente in za letalstvo brigadir Jorge Rojas Silveyra, razen tega so pa imeli še vsak zase sestanke z vrhovnimi poveljniki, šefi generalnih štabov in poveljniki posameznih vojaških ustanov. Po teh sestankih so državni tajniki za vojsko, mornarico in letalstvo obiskali predsednika dr. Frondizija in imeli z njim daljši razgovor v predsedstvu vlade. Po tem sestanku je bilo objavljeno, da je na njem predsednik dr. Frondizi podrobno obvestil drž. tajnike argent. oboroženih sil, da je dr. Guevara iz Montevidea zaprosil za razgovor z njim, da mu ga je dovolil, da je Guevara po tem razgovoru obiskal še neko svojo sorodnico, nato pa odpotoval. Dr. Frondizi, da mu je v razgovoru povedal odkrito, da bo Argentina tudi v bodoče odločno nastopala proti komunistični delavnosti in da bo ostala še naprej v zboru zahodnih držav in z

po tri svetovalce, pa se je odrezala v Doberdolu in Sovodnjah. Čeprav pa dec glasov ni ravno velik, bo treba v bodoče posvetiti nekoliko več truda pri propagandi. V Sovodnjah in Doberdolu sta zmagali listi imenovani Občinska enotnost, ki sta že dosedaj imeli ti občini v upravi, vodijo pa to listo titovci in komunisti.

Pred volitvami so se seveda titovci na vso moč zaganjali v Slovensko listo, predstavnicu demokratičnih Slovencev. Med drugim so tudi imenovali pristaše Slovenske liste za „pajdaše“ emigrantov v Argentini.

Fanfani v Trstu

Italijanski ministrski predsednik Fanfani je konec junija prišel v Trst, kjer je svečano odprl Tržaški velesejem.

Na Fanfani obisk Trsta so se pripravljali tudi tržaški in goriški Slovenci, ki so imeli nekaj stikov, da bi nastopili s skupno deputacijo in predložili svoje zahteve predsedniku Fanfaniju. Do skupnega nastopa ni prišlo, ker je Slovenska katoliška skupnost v Trstu odklonila sodelovanje, prav tako Slovenska demokratska zveza v Gorici, dočim je Slov. demokratska zveza v Trstu sklenila, da se ne bo priključila nobenemu politično pobarvanemu odposlanstvu.

Župani slovenskih občin na Tržaškem, izvoljeni na titovskih listah so pred prihodom sklicali sestanek, katerega so se udeležili tudi pokrajinski svetovalci izvoljeni na italijanskih listah in nekateri pristaši skupine okoli Novega lista in Skupine neodvisnih Slovencev. Na tem sestanku so odobrili spomenico, ki so jo župani predložili predsedniku Fanfaniju, istočasno pa tudi napadli Slovensko katoliško skupnost, ker je odklonila skupen nastop. V odgovor napadom levčarjev, je Katoliški glas zapisal, da je proti vsakršni povezavi s komunisti. Tako postopanje opravičuje poleg drugih razlogov predvsem izkušnja iz Slovenije med drugo svetovno vojno: Vsako povezavo komunisti izrabijo v izigranje trenutnih zavoznikov in jih končno izrinejo in se sami polaste oblasti.

Fanfani je sprejel deputacijo slovenskih županov, ki so mu izročili spomenico, v kateri so zahtevali uzakonitev določb členov 3. in 6. italijanske ustave, ustanovitev stolice za slovenski jezik na tržaški univerzi in izvajanje določil v uporabi slovenskega jezika v javnih uradih.

Po sprejemu so župani izdali poročilo, v katerem navajajo, da niso zadovoljni s predsednikovimi odgovori. Tako je Fanfani navedel, da stare izjave generalnega komisarja Palamare, ki vedno pravi, da ureditve slovenskih zahtev sloni na recipročnosti; glede načrtnega naseljevanja italijanskih nase-

(Nadaljevanje na 3. strani)

njimi branila krščanska ter demokratska načela.

Predsednik dr. Frondizi je prejšnji petek zvečer govoril tudi po radiu in televiziji. V govoru je med drugim ugovarjal, da je bil zadnji poizkus revolucije absurden po zamisli in izvedbi. Razkril je tudi, da je bil nedavno nanj pripravljen atentat, ki bi se moral izvršiti ob njegovi vrnitvi z letalom v Buenos Aires. Sedaj oblasti preizkušajo, če je kaka zveza med zadnjim poizkusom prevrata in atentatom na njegovo osebo. Napovedal je, da bo oblast ukrenila vse potrebno, da bo narod varovala pred tistimi, ki bi ga hoteli zlorabljati v svoje namene. Oblast bo zlasti z vso odločnostjo nastopala proti komunistični prevratni delavnosti. Prav tako je zatrjeval, da vlada od svojega načrta za odzdravitev gospodarstva ne bo odstopila.

Ko je predsednik dr. Frondizi imel svoj govor na radiu in televiziji, so bili zbrani v predsedstvu vlade vsi ministri in ostale odlične osebnosti. Od drž. tajnikov oboroženih sil sta bila samo drž. tajnik za mornarico in let., ne pa za vojsko. O generalu Fragi so se širile govorice, da bo odstopil.

Drž. tajniki za vojsko gen. Fraga, za mornarico kontraadmiral Clemente in let. brigadir Jorge Rojas Silveyra so imeli v zvezi s prihodom dr. Guevare v Buenos Aires in njegovega sestanka z dr. Frondizijem dolge razgovore tudi v soboto dopoldne in popoldne. Na sestanku so bili med drugim povabljeni vsi poveljniki armadnih zborov in divizij iz notranjosti države, vsi admirali in letalski brigadirji ter ostali visoki častniki argent. oboroženih sil. Tega dne zvečer so se v predsedniški rezidenci v Olivosu zbrali pri predsedniku dr. Frondiziju min. za narodno obrambo dr. Villar, drž. tajnik za vojsko gen. Fraga, za mornarico kontraadmiral Clemente in za let. brigadir Jorge Rojas Silveyra, glavni poveljniki vojske, mornarice in letalstva, šefi generalnih štabov in podtajniki iz drž. tajništva oboroženih sil. Razgovor predsednika z njimi je trajal dve uri in 20 minut. Po njem je bilo izdano uradno poročilo, „da je na njem predsednik poročal o stališču, ki ga v mednarodni politiki zavzema Argentina ter o obisku dr. Guevare“ ter da je bilo „jasno ugotovljeno, da omenjeni obisk absolutno ne spreminja odločnega stališča, ki ga Argentina zavzema do Kube in komunizma“. Uradno poročilo je tudi navedlo, da bo predsednik govoril v ponedeljek zvečer ter bo v govoru potrdil, da Argentina vodi zahodno, krščansko in demokratsko politiko.

V svojem govoru je dr. Frondizi naglasil, da je osebno dal dovoljenje za prihod dr. Guevare v deželo in da je tudi on sam določil tak način prihoda, kakor se je izvršil, da bi preprečil motenje javnega miru. Zatem je poudarjal, da Argentinci odklanjajo sleherni obliko totalitarizma, sleherni teptanje človeškega dostojanstva s strani države, sleherni brezbožno filozofijo in materializem vseh ekstremov. Ni treba znova naglašati, da je Argentina odločno na strani zahodnega sveta. To zanikati ali spravljati v dvom bi pomenilo zanikati naš lasten obstoj v zgodovinski duhovni rasti, zemljepisno stvarnost in sedanjo politiko.

V nadaljnjih izjavah je pohvalno omenjal Kennedyjev načrt Zveza za napredek, ki ustvarja čisto novo stanje, ko mogočna severna država nudi svojo izdatno pomoč Latinski Ameriki ne zato, da bi si s silo podjarmila njene narode, ampak, da z njimi sodeluje in jim pomaga do boljšega življenja. Vdilo vsemu delu pa vidi v novi papeški encikliki „Mater et Magistra“. Glede Kube Argentina ostaja naprej pri svojem znanem stališču. Je proti vsakemu tujemu vmešavanju v notranje zadeve ameriških držav, je za demokracijo in proti diktaturi in samo želi, da bi Kuba znova našla svojo pravo pot in se vključila v družino ameriških držav.

Obisk dr. Guevare je imel za posledico tudi to, da so nacionalisti pred stanovanje sorodnikov dr. Guevare postavili dve bombi.

Krizo v argent. vojnem letalstvu, ki je nastala delno zaradi sodelovanja nekaterih let. častnikov pri poizkusu zadnje revolucije, in nesoglasja med prejšnjim drž. tajnikom brigadirjem Abrahamom in nekaterimi visokimi let. poveljniki, je predsednik rešil tako, da je sprejel ostavko drž. tajnika za let. brigod. Abrahama. Za novega drž. tajnika argent. vojnega letalstva je bil postavljen brigadir Jorge Rojas Silveyra, ki je prisegel na evangelije in besedilo, ki vsebuje „Boga in domovino“. Za novega drž. podtajnika v let. je pa bil imenovan brigadir Horacio Rodriguez, ki je pa na tem položaju bil samo 55 ur, kajti umrl je zadet od kapi.

Novice iz Slovenije

Za poživitev dela v komunistični množični organizaciji Soc. zveza del. ljudstva, ki ji v Sloveniji predseduje Vida Tomšičeva, so na zadnjem sestanku Izvršnega odbora Glavnega odbora Soc. zveze del. ljudstva izvolili desetčlansko tajništvo, v katerem so: Vida Tomšič, Tone Bole, Jože Ingolič, France Kimovec, Leopold Krese, Stane Markič, Mitja Ribičič, Franca Strmole, Marija Vilfan in Mirko Zlatnar. Določili so tudi naslednjih devet komisij in sicer za politično in idejno vzgojno delo (preds. Jože Ingolič), za družbeno dejavnost žensk (Milena Korže), za sodelovanje z družbenimi organizacijami (France Kimovec), za organizacijska vprašanja (Mirko Zlatnar), za založniško dejavnost in tisk (Tone Bole), za

manjšinska in izseljenska vprašanja (Mitja Ribičič), za kadre (Stane Markič) in za predloge ter pritožbe (Ivo Svetina). Ni treba še posebej naglašati, da so vsi navedeni funkcionarji stari in „Obiski pri slovenskih znanstvenikih“ je naslov knjigi, ki je izšla v Ljubljani v zbirki Priroda in ljudje založbe Mladinske knjige. Napisal jo je Vladimir Bartol ter v njej objavil svoje razgovore s člani Slovenske akademije znanosti in umetnosti ing. Feliksom Lobetom, dr. Alijo Koširjem, ing. Antonom Kuhljem, dr. Ivanom Rakovcem, dr. Antonom Sovretom, dr. Jovanom Hadžijem, dr. Milanom Vidmarjem, dr. Maksom Samcem, atomskim fizikom dr. Antonom Peterlinom ter forenzičnim medicincem dr. Janezom Milčinskim.

SLOVENCIV ARGENTINI

BUENOS AIRES

Romanje Slovencev v Lourdes ima med slovenskimi naseljenci v Argentini že tradicijo. Že pred 25 leti se je začelo, kot je povedal pridigar msgr. Janez Hladnik. In od tedaj naprej Slovenci v tej državi vsako leto romajo v Luján, nato pa še k jurški Materi božji.

Nedeljskega romanja — 20. avgusta — v Lourdes se je udeležilo zelo veliko Slovencev, starih in novih naseljencev. Kot po navadi se je romarska pobožnost začela z molitvijo rožnega venca pred lursko votlino, nato je bila lepa procesija izpred votline v zgornjo še nedodelano cerkev, zaključila se je pa v spodnji cerkvi. V procesiji so fantje nosili kip lurske Matere božje, deklet in fantov v narodnih nošah. Med procesijo so bogoslovci in duhovniki peli Lavretanske liturgije Matere božje, verno slovensko ljudstvo je ubrano odpevalo ter v odpeve vpletalo lepe Marijine pesmi.

V spodnji cerkvi je imel najprej romarsko pridigo župnik msgr. Janez Hladnik o naročilu Lurske in Fatimske Gospe Bernardki ter trem revnim pastirškom o molitvi in pokori. Molitve mora biti res molitev, zbrana in pobožna, pokora pa naj obstaja tudi v vestnem izvrševanju poklicnih dolžnosti slehernika. Po pridigi je imel g. direktor Anton Orehar mašo, med katero je g. župnik Gregor Mali vodil ljudsko petje, ki je bilo tako lepo in močno, da so ga domačini občudovali in izražali željo in prošnjo, naj bi slovenski izseljenci ostali še naprej tako tesno zbrani okoli Marije, da bi si ohranili še naprej vero svojih očetov. Povedali so tudi, da je romanje Slovencev v lursko baziliko vsako leto pomemben dogodek.

V nedeljo po maši v Slovenski hiši predavanje č. g. Zaletela o Koroški. Osebnosti

Družinska sreča. V družini Maksa Osojnika in njegove žene ge. Francke, roj. Bidovec, se je rodila hčerka. V slov. kapeli na R. Falconu jo je krstil g. direktor Anton Orehar, za botra sta bila gđ. Dora Bidovec in Franc Bidovec. Srečni družini naše čestitke.

MORON-CASTELAR

Predavanje g. župnika Vinka Zaletela dne 17. avgusta o Koroški in njenih lepotaх je privabilo na slovensko Pristavo lepo število rojakov. Vsi so bili g. župniku Zaletelu hvaležni, da je prišel v ta kraj, kjer je močna slovenska naselbina ter rojakom nudil priložnost, da so lahko znova občudovali lepoto slovenske zemlje na Primorskem in Koroškem. Ob zaključku predavanja so ga

GORISKA IN PRIMORSKA

(Nadaljevanje z 2. strani) lencev na slovenskem ozemlju pa je dejal, da je po ustavi zajamčeno pravo gibanje prebivalstva po vsem državnem ozemlju.

Prav tako je sprejel predsednik odposlansvo Slovenske katoliške skupnosti, ki ga je vodil dr. Teofil Simčič. Odposlanstvo je predložilo podobne zahteve, kot so jih predložili župani. Razen tega so opozorili še na neurejen in težaven položaj slovenskih beguncev. Fanfani je obljubil, da bo na spomenico odgovoril, ko bo proučil predložene probleme.

Slovenska demokratska zveza iz Trsta pa je poslala Fanfaniju pozdravno pismo, obenem pa tudi opozorila na še nerešena vprašanja, ki se tičejo slovenske manjšine.

Naše himne, ki jih poje Gallus s sodelovanjem orkestra moremo spet slišati na novi slovenski plošči „Minuli časi“. Dobi se pri vseh naših prodajalcih in sedaj tudi pri Krošlju Andreju, Galerija Alex, trgovina Sava, Rívada via 18037, Morón in pri Janezu Petkovšku, Churrua. JADRAN SRL.

rojaki nagradili z živahnim odobravanjem ter ga naprosili, naj sporoči Slovencev na Koroškem najtoplejšo pozdrave Slovencev iz Argentine.

V nedeljo, 3. septembra, bo zanimiva nogometna tekma med odsekoma SFZ Morón in SFZ San Martín. Vsi prijatelji športa vabljeni.

CARAPACHAY

Druugo zelo zanimivo predavanje o Koroški in delovanju koroških Slovencev bo imel g. župnik Vinko Zaletel v soboto, 26. avgusta, ob pol 8 zvečer v prostorih Slov. doma v Carapachayu. Vse, ki so slišali prvo predavanje in videli krasne slike, vabimo, da si ogledajo tudi zanimivosti iz drugega predavanja, ki je še bolj pestro.

SAN MARTIN

O socialnih razmerah v Sloveniji je preteklo nedeljo predaval v Slovenskem domu g. Avgust Horvat. Predavatelj je podrobneje orisal življenje delavcev v Sloveniji, prikazal realno vrednost njihovih plač, izdatke za nujne dnevne potrebščine, socialno zavarovanje ter primerjal zvišanje življenjske ravni po drugi svetovni vojni v zapadno-evropskih državah in v Jugoslaviji oz. v Sloveniji. Pri tem se je predavatelj oziral na statistično gradivo sedanjih oblastnikov in s pomočjo tega gradiva je dokazal, da slovenski delavec živi mnogo slabše kot delavci v svobodnih državah. Za svoja zanimiva izvajanja je predavatelj žel iskreno zahvalo navzočim.

Odbor Slovenskega doma v San Martinu prosi vse člane, da v smislu sklepa članskega sestanka plačajo prispevek \$ 100.— v Vzajemni podporni sklad (pravilnik tega sklada je nabit na oglasni deski v domu) in da tisti, ki imajo en delež, kupijo še enega in tako pomagajo, da se dom izpolni tako, da bo mogel dobro služiti svojemu namenu.

O lepotaх naše koroške domovine je pretekli petek (18. 8.) v domu že drugič predaval g. župnik Vinko Zaletel. Zopet je bila soba premajhna, da bi sprejela vse, ki so želeli videti prelepe koroške kraje in slišati slovenske koroške pesmi. Do solz so pa vse ganili prizori v zvezi s pok. škofom Rožmanom. Vsi so bili g. predavatelju hvaležni za veliko narodno delo, ki ga vrši s svojimi predavanji med argentinskimi Slovenci. — V soboto, 26. avg. popoldne ob 4 pa bo g. Zaletel prišel na naš šolski tečaj, da bo tudi mladini pokazal lepote slovenske zemlje.

RAMOS MEJIA

Slomškov dom, ki so slovensko odprt v nedeljo, 17. septembra, se na svoj praznik z veliko vno pripravljajo. Pridni prostovoljci, ki ob sobotah, pa tudi med tednom žrtvujejo svoj čas, so izvršili že lepo število del v poslopju in na obširnem zemljišču. Zlasti zadnje dneve se vidno kažejo sadovi teh naporov. Da pa bo dom že v začetku zadostil najbolj nujnim zahtevam organizirane skupnosti in društvenega življenja, pa bo potrebno še mnogo pridnih rok in še lepo število ur dela. Tako bo tudi Slomškov dom sad mnogih žrtev idealnih rojakov.

Ob torkih je dom poln razigranega življenja. Nad sto otrok tečaja A. M. Slomška daje domu poseben pečat veselja in optimizma za bodočnost. Med nas je že dvakrat prihitel z lepimi pozdravi naše ljube slovenske zemlje g. župnik Vinko Zaletel. Prvič je doživel lep odziv in hvaležnost pri šolski mladini, pri drugem predavanju v soboto, 19. avgusta, pa je navdušil odrasle. Večer, je izredno lepo uspel. Poslušalci, ki so napolnili malo dvorano, so bili vidno prevzeti od tolike lepote. G. predavatelj je ob njemu lastni prišrni razlagi pokazal nad 300 slik. Vsi posnetki pričajo o veliki lepoti naše Koroške, katero si tujci hočejo na vsak

POZDRAV SLOVENCEM NA KOROŠKEM

bodo izrekli Slovenci v Argentini na predavanju, ki ga bo imel g. župnik

Vinko Zaletel

v nedeljo, 27. avgusta, ob pol 5 pop. v veliki dvorani sester dominikank zraven župnijske cerkve v Ramos Mejia pod okriljem tam. Slomškovega doma.

G. župnik Zaletel nam bo na tem predavanju pokazal nad 300 lepih barvnih slik, ki prikazujejo življenje in delo Slovencev na Koroškem. Videli jih bomo pri delu pozimi, spomladu, poleti in jeseni, spoznali njihove navade ob ženitovanjih, občudovali stehvanje in brhke Rožanke, Podjunkte in Ziljanke v prelepih narodnih nošah, njihovo prelepo mehko pesem, videli in se seznanili z velikim delom, ki ga opravljata obe gospodinjski šoli na Koroškem pod vodstvom slovenskih sester in še marsikaj drugega. Na splošno željo bo g. župnik Zaletel prikazal še enkrat pasijonske igre v Oberamergauu.

Ne zamudite edinstvene priložnosti, ki se vam ponuja. Pridite vsi. Naj bodo številno zastopana vsa slovenska nase-

način prilastiti. Predsednik g. Brula Janez, ki je večer vodil, se je g. predavatelju za trud najtopleje zahvalil, fantovski zbor pa je g. župniku zapel venček narodnih pesmi. V prijateljskem pomenku pri pogrnjeni mizi je nato g. predavatelj odbornikom Slomškovega doma povedal še več zanimivosti iz življenja na Koroškem. Večer je bil izredno lep in upajmo, da bodo temu sledili še mnogi drugi.

SAN JUSTO

V nedeljo, 20. t. m., smo imeli roditeljski sestanek, na katerem je imel predavanje o temi „Čemu je potrebna narodna vzgoja“ g. Rudolf Smersu. Škoda, da tako važnemu predavanju niso prisostvovali vsi starši iz San Justa. litve odpadle in se bo vršil občni zbor v začetku prihodnjega šolskega leta.

Pred zaključkom je g. predsednik še povedal, da je šolski odbor pripravil pesmarico s 100 slovenskim pesmicami, ki bo velik pripomoček pri učenju otroškega pevskega zbora. Iz zadrege, kako bi čim ceneje ali brezplačno posredovali vsem otrokom našega tečaja to pesmarico, nas je rešilo podjetje Šeme-Bidovec, katero je vsem Slovencev že znano, in bo plačalo vsem otrokom to pesmarico.

Po predavanju se je pričel občni zbor. Po poročilu tajnika in blagajnika je sledilo poročilo gđ. učiteljice, ki je podala zelo izčrpno poročilo o vsem zunanjem delu tečaja. To so samostojni nastopi, sodelovanje pri raznih prireditvah in petje v cerkvi. Saj ni v „Našem domu“ nobene kulturne prireditve, da ne bi sodeloval tudi šolski tečaj.

Sledilo je poročilo predsednika. V imenu staršev se je gđ. učiteljica Klančkov, kateheta g. Novaku in gđ. Franček Tomažinovi, ki pomaga gđ. učiteljici, zahvalili za vse delo, ki so ga opravili v tekočem letu.

Na predlog, ki so ga podprli vsi navzoči, da ni primerno, sredi šolskega leta in tik pred praznima 10. obletnice šolskega tečaja, menjati odbor, so vo-

SLOVENSKA VAS

Na predvečer Marijinega vnebovzdetja ter na praznik sam nas je obiskal g.

SLOVENCIPOSVETU

KANADA

Iz življenja Slovencev v Torontu in okolici

Romariji iz Clevelanda. Tudi letos so prihiteli k Mariji Pomagaj. Kot prejšnja leta jih je tudi tokrat vodil neustrahovani nad 80 letni Jakob Resnik z Antonom Jegličem. Bilo jih je okoli 70. Dne 28. maja so imeli svoje pobožnosti, bili navzoči pri prvem sv. obhajilu slovenskih otrok, istega dne popoldne pa tudi pri blagoslovitvi nove slov. cerkve v Torontu.

Blagoslovitev cerkve Brezmadežne je bila 28. maja popoldne. Prvo mašo v njej je imel tega dne jutraj kaplan g. Stanko Boljka. Slovesna sv. maša je bila ob 10 dopoldne, pri kateri je pel zbor pod vodstvom organista Naceta Križmana Tomčevo mašo. Slovesna blagoslovitev cerkve je pa bila tega dne popoldne. Izvršil jo je škof F. V. Allen, ki je v pridigi pohvalil rojake, da so nebeški Materi postavili tako lepo svetlišče. Po blagoslovitvi cerkve je bil v župnijski dvorani banket za okoli 450 gostov. Na njem so govorili prof. torontskega semenišča Alojzij Ambrožič, škof Allen, dr. Miha Krek, župnik župnije Marija Pomagaj, Andrej Prebil, dr. Lojze Tomc, slov. dušni pastir iz Hamiltona, predsednik cerkvenega odbora Stane Ulčar, v imenu župnijskega odbora DNIJ Stane Pleško, KZL ga. Mara

lja na področju Vel. Buenos Airesa, kajti to veliko javno predavanja v veliki dvorani bo tudi

javno slovo Slovencev v Argentini od g. župnika Zaletela,

kajti naslednjega dne bo že odpotoval iz Bs. Airesa še na kratek obisk Slovencev v Córdoba in Mendoza, nato pa v Čile. Po vrnitvi iz Čila mu bo v Argentini čas zelo počilo odmerjen, ker ga že pričakujejo Slovenci v Sao Paulu v Brazilu, h katerim bo odpotoval iz Bs. Airesa, iz Sao Paula bo pa odpotoval domov na Koroško.

Zato s svojo udeležbo na nedeljskem predavanju javno izpričajmo g. župniku Zaletelu tudi hvaležnost za tako velik trud, ki ga je žrtvoval za nas, da je svoje počitnice med nami porabil izključno za to, da je Slovencev po vseh naseljih govoril o življenju slovenskih rojakov na Koroškem ter jim kazal prelepe barvne slike.

Zato v nedeljo, dne 27. avgusta, popoldne vsi na predavanje g. župnika Zaletela v Ramos Mejio!

Vinko Zaletel, ki nam je kazal prekrasne slike naše lepe Koroške. Kot drugod nstoj sledili predavanju, ki so ga po slovenskih domovih tako so tudi rojaki v Slovenski vasi z navdušenjem sprejeli predavatelja in z veliko pozornostjo sledili lepe barvane slike. Pri vseh treh predavanjih so številni gledalci napolnili dvorano, ki se niso mogli dovolj načuditi naravnj lepoti Koroške, katero so mnogi pred leti zapustili.

MAR DEL PLATA

V hotelu Asturias, Santiago del Estero, katerega lastnik je ugleden Beograjec in velik prijatelj Slovencev, se je vršila v soboto, 5. avgusta, zvečer zanimiva slovensko-argentinska zabava. Naša mlada umetnica, ki sodeluje na vseh naših prireditvah, Marta Štrukljeva, je namreč dopolnila 15 let, zaradi česar so, kakor je tukaj navada, njeni roditelji priredili bogato zakusko.

Ko je slavljena vstopila v dvorano, v kateri so se ob straneh vrstile bogato obložene mize, jo je pod vodstvom njenega glasbenega učitelja pozdravilo 6 harmonik z znanim „feliz cumpleaños“, nakar je njen oče otvoril z njo mladinsko rajanje, na katerem so se izmenjavali pri plesni glasbi harmonik in gramofonskih plošč vrtela dekleta, v glavnem njene sošolke in fantje, njeni vrstniki še dolgo preko polnoči. Med rajanjem pa je Marta z veliko spretnostjo zaigrala na harmoniki tudi par valčkov ter zraven z občutkom zapela nekaj priložnostnih pesmi.

Med tem, ko se je mladina vrtela v prostorni dvorani, so se starejši Slovencev začeli zbirati v posebni dvorani, kjer so se po domače zabavali pri šaljivkah, godbi in petju narodnih pesmi. Dobremu razpoloženju je posebno še pripomogla izvrstna kapljica in izborna zakuska, katero je gospa Štrukljeva tako skrbno in okusno pripravila.

Zabava, kateri je prisostvovalo blizu 200 oseb, seveda v pretežni večini domača argentinska mladina, pa tudi nekaj slovenskega naraščaja, je zelo uspešno in gostje so se šele po poznih polnočnih urah začeli razhajati na svoje domove.

N. N.

Vsak teden ena

PRI ZIBELKI
Simon Gregorčič

Počivaj mirno, angel šibki,
ki dni le šteješ, ne še let,
počivaj srečno v topli zibki
ko v popju mlade rože cret.

Sedaj trenutke sreče jasne
deli nebeški ti vladar,
zdaj ure ti tekó prekrasne,
krasnejših, oh, ne bo nikdar.

Zibelka s cvetjem je nastlana
in angeli pojo okrog;
bridkost nobena ni ti znana
ne teža rev, nadlog in tog.

Vihar sovražen svet pretresa,
razganja srca divji boj;
nad zibko jasna so nebesa,
v nedolžnem srcu je pokoj.

Zato le spavaj, angel šibki,
ki nič ne veš še, kaj je svet,
počivaj, snivaj sladko v zibki
ko v mehkem popju mladi cvet.

Saj ko porasteš, dete zalo,
drugače bode mnogokaj;
da bi le vedno mi ostalo
nedolžno čisto kakor zdaj!

1.000 Slovencev. Pri maši in med procesijo sta pela skupno oba zbora slovenskih župnij iz Toronta, v procesiji so pa bili otroci v belih oblekah, fantje in dekleta pa v narodnih nošah. Po procesiji so ljudje ostali na pristavi do večera ter se nato zadovoljni vračali na svoje domove. S tem dnevom je bila slovenska pristava, na kateri je tudi sv. maša, odprta za nedeljske goste.

Romanje Slovencev v Midland, dne 18. junija, je bila naslednja in zadnja let. večja cerkvena prireditev torontskih Slovencev. Romanje sta vodila g. Stanko Boljka in Tone Zrnec, udeležilo se ga je pa veliko Slovencev. Zlasti mladina je bila številno zastopana.

SLOVENSKE ŠOLSKO TEČAJ
„FRANCE BALANTIĆ“
v San Justu

praznuje 3. septembra 1961

10-letnico obstoja

z igro „Očala“, ki se bo začela ob 3 popoldne v prostorih Našega doma. Ob tej priložnosti bo tudi razdelitev slovenske pesmarice šolarjem tečaja, ki jo je izdal šolski odbor in podarilo slovensko podjetje Šeme-Bidovec. Po prireditvi pogostitev otrok.

Vabi odbor

NAROČAJTE IN ŠIRITE SVOBODNO SLOVENIJO

SFZ

SDO

V nedeljo, 3. septembra je mladinska sv. maša na Ramón Falconu. Po skupni maši bo skupni sestanek SFZ in SDO. Predaval bo č. g. dr. Ign. Lenček o MLADINI V DANAŠNJI SLOVENIJI Vsi iskreno vabljeni!

FANT

DEKLE

Marsikdo ne ve, da je družba PROMET S.R.L. (Brata Krištof) doslej izposlovala predvsem slovenskim rojakom v Argentini že več milijonov pesov obresti. Tega dejstva sicer res ni potrebno obehati na veliki zvon, toda če pomislimo, za koliko milijonov pesov bi poleg tega slovenska skupnost v Argentini bila lahko še bolj bogata, pa takih stvari ne smemo zamolčati.

Tisti denar, ki ga kljub vsem opozorilom marsikateri rojak še vedno hrani doma, bi mu v tem času lahko prinesel prenekateri tisočak v obrestih, argentinskemu gospodarstvu pa bi pomagal — deloma vsaj — k večjemu razmahu. Saj vsak bankovec, ki ga po nepotrebnem hraniš doma predstavlja del tovarne, ki ne obratuje, del stroja, ki stoji, del hiše, ki se ne more zgraditi ali del ceste, ki jo je še treba tlakovati. Živimo pa v okolju, kjer ljudje na splošno preveč trošijo in premalo hranijo, zato imajo prihranki — v obliki obresti — tako visoko ceno.

Zato se tudi Ti, dragi rojak, čimprej odloči in ne hrani nesmiselnega denarja doma. Če si pa v zadregi, kako in kje bi ga naložil, se pa posvetuj pri PROMET-u. Tak posvet Tebi samo v korist.

PROMET SRL, 25 de Mayo 533-3, Buenos Aires, TE. 31-6435 in 37-7712.

II. ŠAHOVSKI TURNIR „JOZE ŠINKOVEC“

17. t. m. sta bili v Mladinskem domu odigrani naslednji prekinjeni oz. odloženi partiji: Šušteršič-Bujas 0:1. Bujas-Majcen 1:0. V nedeljo 20. pa je bilo odigrano IX. kolo. Rezultati: Kunc-Mehle (prav do konca izenačena igra) 1:0. Posteiner-Bujas 0:1. S to zmago ter z dvema točkama iz prekinjenih partij se je Bujas krepko pomaknil na lestvici navzgor. Marolt-Majcen 1:0. Baraga-Buda, odložena zaradi boleznih prvega. Geržinič-Pregel, igra, ki bi praktično odločila prvo mesto (edina igralca, ki imata možnost za prvo mesto), je bila prekinjena in se bo nadaljevala šele v zadnjem kolu. (V X. kolu Pregel počiva). Geržinič je prišel z damsko otvoritvijo, Pregel je odgovoril s holandsko obrambo. Pozicionalna partija. Čeprav ima G. kmeta več v končnici, ni mogoče prerokovati končnega rezultata.

V X. kolu — predzadnjem — se bo še bolj izčistila slika. Ni borbe samo za prvo in drugo mesto, ampak tudi za tretje in četrto, kajti med Bujasom, Maroltom in Šušteršičem je le po pol točke razlike. 27. t. m. ob 16 se prične tekmovalje med naslednjimi pari: Mehle Geržinič, Baraga-Kunc, Bujas-Buda, Majcen-Posteiner, Šušteršič-Marolt.

Stanje po IX. kolu:

	I	D	N	Z	P	T
1 Pregel	9	8	—	—	1	8
2 Geržinič	7	5	1	—	1	5½
3 Marolt	8	5	1	—	1	5½
4 Bujas	8	5	—	2	1	5
5 Šušteršič	9	4	—	3	1	4
6 Mehle	8	3	—	3	1	4
7 Baraga	5	2	—	1	2	2
8 Posteiner	6	2	—	1	2	2
9 Kunc	8	2	—	4	—	2
10 Buda	7	1	—	6	—	1
11 Majcen	8	0	—	8	—	0

OBVESTILA

G. župnik Vinko Zaletel bo imel predavanje o II. delu Korške s sklopičnimi slikami v Slovenskem domu v Carapachayu v soboto 26. t. m. zvečer ob pol 8. Dohod do doma: Kolektiv št. 22 iz Villa Adelina ali od Puente Saavedra preko Olivasa. Izstopiti na križišču ul. Parana in Tejedor nato peš eno kvadro in pol v smeri proti mestu. Kolektiv št. 4 iz Villa Adelina, oz. Puente Saavedra preko Munro. Izstopiti na križišču ul. Tejedor in San Lorenzo nato pa tri kvadre peš v smeri proti Villa Adelina. Vsi prav lepo vabljeni.

Sanmartinska mladina vabi vso ostalo mladino iz Buenos Airesa in okolice, da se udeleži popoldanske prireditve, ki bo v nedeljo, 27. avgusta ob 4 popoldne v Slovenskem domu v San Martinu.

X. kulturni večer SKA se bo vršil v soboto 2. septembra ob 7 v Slovenskem domu v San Martinu, Córdoba 129, ko bo začetek slikarske razstave gg. Ivana Bukovca in Franceta Papeža. Razstava bo ostala odprta tudi še vso nedeljo, 3. septembra.

Slovenski šolski tečaj France Balantič v San Justu bo 3. sept. 1961 praznoval 10-letnico svojega obstoja z igro „Očala“, ki se bo začela ob 3 popoldne. Šolarjem bodo razdelili novo slovensko pesmarico, ki jo je izdal šolski odbor in podarilo slovensko podjetje Šeme-Bidovec. Po prireditvi pogostitev otrok. Vabi odbor.

Starešinstvo Društva protikomunističnih borcev vabi vse borce, pa tudi vse rojake k spominski sv. maši za pokojnima generalom Rupnikom in dr.

Hacinom, ki bo 3. septembra — ob 15-letnici smrti — na Ramón Falconu ob pol 10 popoldne. Odbor.

Skavtska skupina v Carapachayu ima svoje redne sestanke pod vodstvom g. Marijana Trtnika vsako soboto popoldne po šolskem tečaju v Slov. domu v Carapachayu.

Že so v prodaji srečke za veliko zrebanje ob priliki otvoritve novega slov. doma. Sodeluj pri akciji za Slomškov dom!

Slomškov dom — telefon: 658-2866

LOJZE NOVAK

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO

Bumar, SRL

Av. de Mayo 302 — Ramos Mejía

T. E.: 658-7083

Vam nudi vse to najboljše kakovosti in najboljših znamk na dolgoročno odplačevanje brez jamstva drugih oseb. Kličite po telefonu in se boste prepričali. Pridem tudi na dom. In ne pozabite: Nudimo samo prvovrstno blago.

NOVA IZNENADENJA

se vrstijo ob prijavah
DRAGOCENIH DOBITKOV

slovenskih podjetij

SENZACIONALNO

DVOJNO

VELETOMBOLO

NAŠEGA DOMA V SAN JUSTU

15. OKTOBRA

Nadaljnjih 10 podjetij, ki je razumelo pomen slovenskih šol in gesla:

„VSE ZA NAŠO MLADINO“:

Šeme-Bidovec, Ramos Mejía
Lipušček Silvo, San Justo
Marinšek Janko, Santos Lugares
Dolenc Vencelj, San Justo
Križ Milan, zavarovalni zastopnik
Lipar-Juvanič, Liniers
Totex, San Justo
Ahlin Ivan, San Justo
Ing. Avguštinčič, Capital
Vera Železnik, Ramos Mejía

V slučaju slabega vremena bo veletombola preložena na 5. november.

V NEDELJO

17. septembra 1961.

Blagoslovitev in otvoritev Slomškovega doma Ramos Mejía Castelli 28

Celodnevna prireditev se bo pričela z blagoslovitvijo doma in sv. mašo ob 10. Sledili bodo pozdravi in nastopi, ob 18 pa bo

VELIKO ZREBANJE

Preskrbljeno bo za dobro postrežbo in vesele melodije.

Vsi lepo vabljeni!

V Lanusu bo 24. septembra

mladinski dan

Na programu bo telovadni nastop mladine ter tekma v odbojki. Prav tako srečelov. Glavni dobiček zanj bo darovalo podjetje ALPE. Upamo, da se bodo izkazala tudi druga podjetja. Za dobro postrežbo z jedili in pijačami, slovensko godbo in veselo družbo bo poskrbljeno.

Vabita vas odseka SFZ in SDO zato v nedeljo, 24. septembra VSI V SLOVENSKO VAS!

Kadar misliš na

T. V.

Vedi, da ti ga

Novak P

nudi po najnižjih cenah in na 1 leto brezobrestno odplačevanje. Prav tako tudi radio kombinade in estereofonične gramofone ter ter vse ostale hišne potrebščine

Cerrito 2245

Lomas del Mirador

Sanmartinska mladina vabi vso mladino iz širnega Bs. Airesa. Bs. Airesa v nedeljo 27. avgusta ob 4 popoldne v Slovenskem domu v San Martinu na

popoldansko prireditve

Program bo pester in zanimiv. Poleg čajanke je na sporedu tudi petje, zabavni prizori, duet harmonikarjev ter še mnogo velikih presenečenj

Slovensko mladino naj družijo visoki ideali in poštena zabava

JAVNI NOTAR

Francisco Raul Cascante

Escribano Público
Pta. baja, ofic. 2.
Cangallo 1642

T. E. 35 - 8827 Buenos Aires

PISARNISKO MOČ

z znanjem strojepisja

išče slovenska pisarna za delo 7 do 8 ur ob sobotah.

Ponudbe z navedbo pogojev na Svobodno Slovenijo

DRUŠTVO SLOVENSKEH PROTIKOMUNISTIČNIH BORCEV

bo priredilo v soboto, 9. septembra 1961, v prostorih Kluba Excelsior v Santo Lugares

DRUŽABNO PRIREDITEV

Igral bo priznani orkester Praga Jazz, nastopil bo pa tudi naš novi mladinski Triglavl Jazz.

Čisti dobiček prireditve bo v pomoč našim invalidom in sirotam. Čevapčiči, pečenice, kranjske klobase in domače pecivo

Vabljeni

SLOVENSKO TRGOVSKO PODJETJE

ŠEME — BIDOVEC

ELEKTRIČNI APARATI — KUHINJSKE POTREBŠČINE
PRAKTIČNA DARILA

Avda. de Mayo 2416

T. E. 658-9044

Ramos Mejía

Bliža se vrsta slovenskih prireditev.

Ne bodi v zadregi za dobiček, ki ga boš blagohotno poklonil za prospeh naših domov. Obišči nas in izberi primerne aparate: brivski aparati, vtekočilniki, servisi, keramika slov. podjetja „Caces“ iz Mendeze, Termiglas, Marmicoc, likalniki, svetilke in še mnogo praktičnih predmetov za kuhinjo in dom.

»Misli ob Zborniku«

Pod tem naslovom je urednik „Klica Triglava“ D. Pleničar v 265 številki tega lista objavil poročilo o Zborniku-Koledarju Svob. Slovenije za leto 1961. Bralec tega lista ga je predstavil takole:

„Vse priznanje izdajateljem tednika „Svobodne Slovenije“ za njihove vsakoletne koledarje-zbornike! Tudi letošnji je poln pestre in tehtne vsebine, ki delno razvedri človeka, a še v večjem obsebu mu posreduje mnogo podatke in izkustva piscev različnih področij.

Pravzaprav je letošnji zbornik posvečen dr. Korošcu, čigar dvajsetletnico prane smrti smo obhajali lanskega decembra. V več spominskih člankih stopa pred nas osebnost največjega slovenskega politika. Ni dvoma, da je mož gorel in izgoril za svoj narod, ostaja pa vprašanje na katerega nisem dobil v zborniku povsem zadovoljivega odgovora, če ni morda taktika zanesla dr. Korošca predaleč. Nemogoče je predvidevati, kaj bi bilo z nami in Jugoslavijo, če bi se dr. Korošec bolj naslanjal na Hrvate, vendar pa ne smemo izgubiti izpred oči možnosti, da bi bilo lahko slabše. Da je dr. Korošec delal v najboljši veri, to je gotovo. In da je imel pred očmi predvsem slovenski narod, tudi. Vedel je, da je ta varen le, dokler obstoja skupna država s Hrvati in Srbi. Priča-koval sem tudi neke vrste psihološko analizo njegove osebnosti. Članki so v prehudi meri izraz političnega delovanja in življenja velikega pokojnika. To je sicer delno razumljivo, ker je bil Korošec politik, toda končno je bil tudi duhovnik, skratka človek — in o tem pa je na splošno pisanega premalo. Ne-

mogoče je pravilno razumeti in oceniti njegovo delo, če ne poznamo dovolj njegove duše, značaja, nagnjenosti, in šibkih plati. Kako naj razumemo, da ob sebi ni trpel takorekto nobene osebnosti velikega kalibra, ampak se je zadovoljil s tedaj politično manj pomembnimi osebami. Ali je izraz pretirane osebne skromnosti ali česa drugega, da nam ni zapustil svojih „Spominov“? Kljub mnogim člankom v zborniku in drugod, osebnost dr. Korošca še daleč ni raziskana in pojasnjena.“

V nadaljnjem prikazu vsebine Zbornika-Koledarja D. Pleničar naveda, da je uvodni članek o duhovnem zdravju „Pot iz mrtvih“ napisal dr. Komar, Ivan Avsenek razpravo o tretji jug. petletki. Za Avsenekove razprave pravi, „da so vobče njegove razlage zanimivo pisane in večje komentirane“. Dalje omenja, da je dr. T. Debeljak „prispeval osmrtnico svojemu prijatelju pisatelju in pesniku dr. I. Preglju“. Zatem pa nadaljuje:

„Več pa sem pričakoval od dr. Frida Pogačnika ob 20-letnici pristopa Jugoslavije k Trojnemu paktu. To bi moglo biti zelo tehtna zgodovinska razprava, toda na žalost izpade bolj polemična kot ne. Nekatere trditve odn. podatki niso točni ali pa pomanjkljivi. Nedavno objavljeni Hitlerjev testament priznava, da ga je predvsem operacija na Balkanu stala vojno. To operacija bi mogla biti krajša, če ne bi bilo jugoslovanske avanture po 6. aprila. V tej zvezi se torej 27. marec pokaže v drugi luči, čeprav se puščam tedaj najbrž niti sanjalo ni, kaj dejansko počno. Odlično

pa je, da je pisec objavil zaključek pok. dr. Kuharja po obisku Nemčije, kaj je usojeno slovenskemu narodu. Ker lunatik Hitler ni imel navade držati danih besed, si lahko konkretno predstavljamo, kaj bi se zgodilo z nami, če bi Hitler zmagal v Rusiji. Tistih nekaj tednov, ki ga je zavleklo v rusko zimo, nas je dobesedno rešilo kot narod. — Da je, — izven Beograda — po izvršenem puču „v drugih delih države v glavnem vladal mir“, lahko piše samo tisti, ki tedaj ni doživel manifestacij po vsej Sloveniji. Šibka je trditev, da so od naroda izvoljeni predstavniki sklenili pristop k paktu. Parlament za to sploh vprašan ni bil. Praktično smo bili sploh brez njega!

Dr. Pogačnik tudi ne ve, v kakšnem „zusu“ se je tedaj nahajala Anglija. Na vojno je bila popolnoma nepripravljena. Njihove Home Guard enote so imele po nekaj zastarelih pušk, večina pa je bila „oborožena“ s palicami, na katerih so imeli pritrjeno kakšno šilo, da bodo „bežali“ padalce, ki so jih čakali. Le „Molotovih koktajlov“ so imeli pripravljenih dovolj. Ob takšni mizeriji je bilo torej nemogoče pričakovati kakršno koli vojaško pomoč od Anglije. To sicer po eni strani krepi tezo, da bi morali „stati nevtralni, ker sami nismo bili v stanju voditi lastno vojno; po drugi strani se zdi jugoslovanska žrtev, ki je bila politično naravnost kriminalno neizkoriščena, nujna cena, da smo se kljub groznim žrtvam ohranili kot narod. Zelo pomanjkljiv je prikaz o umiku iz Dunkirka. Angležem in delu Francozov vendar ni preostajalo drugega, ko pa so jih Nemci odrezali s koridorjem v dolini Somme do obale Kanala, zavzetjem Arrasa in izolacijo Calaisa. Belgijska

kapitulacija je potem položaj še poslabšala.

Omenil bi še dr. Kuharjevo potovanje v Nemčijo. Dr. Pogačnik trdi, da je potoval ilegalno. Če me spomin ne vara, kot sem ga poslušal po njegovem povratku, je potoval legalno; Nemci da so mu hoteli demonstrirati moč svoje organizacije in so ugodili prošnji, da so mu pokazali kartotečni list iz Slovenj Gradca in Jesenja.

Moj vtis je, da je diplomat dr. Pogačnik hotel braniti gotovo politiko, ne pa celo zadevo vsestransko, na kar mogoče nepristranski način prikazati in jo potem komentirati. Zato razprava nima vrednosti, ki bi jo lahko imela.

Pač pa je Janko Hafner dobro orisal polkovnika Vauhnika — obveščevalca. V njem smo res imeli zelo sposobnega vojaškega atašea tedaj v Berlinu, čigar izsledki pa so bili na žalost pogosto brez haska, ker je nemška špijonaža po nekaj dneh že zvedela, kaj je Vauhnik poročal. Tako dobro kontrašpijonažo smo imeli... Kot sem čul od Vauhnikovih sorodnikov, njegov glavni vir informacij ni bila niti Jutta niti Inge ali Vera, ampak neka nemška filmska igralca. Toda dvojce mi ne gre v račun pri polkovniku Vauhniku: kako je mogel moralno opravičiti, da je bil v službi jugoslovanske vlade kot vojaški ataše, obenem pa da je bil v britanski tajni službi. Po mojem mnenju je to nezdržljivo, pa čeprav so ga Angleži po vojni v Švici več ali manj ignorirali. Je knez Pavle vedel za to Vauhnikovo dvojno službo? Je morda Vauhnik vlekel Angleže za nos? In kako daleč, da tega niso opazili odn. da jim je postal neljub šele zaradi medvojnih dogodkov? Ne

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare

Redactor: José Kroselj

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires,
Argentina

CORREO ARGENTINO Central 2	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N 3824
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 688.209	

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1961: za Argentino \$ 430.—; za Severno Ameriko in Kanado 7 dolarjev, za pošiljanje z letalsko pošto 12 dolarjev. Talleres Gráficas Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Bs. Aires, T. E. 33-7213

MEGOR

S. R. L.

GRADBENO PODJETJE

Arh. Marijan Eiletz, Hotimir
Gorazd, Marko Martelanc

Industrijske in stanovanjske
zgradbe, "propiedad horizontal",
oprema lokalov in stanovanj

BELGRANO 887-4, 30-8231

ABOGADO

CARLOS S. ODRIOZOLA

Tucumán 1650 1° Dpto D

T. E. 40-7636